

Vad ska vi med kyrkan till?

Jag hade nyss fyllt sju år och gick i blåsippsbacken på sluttningen ned mot ån därhemma och talade med Gud. Om kyrkan. Tänkte mig att Gud hade fått ledigt den söndagen och gick med mig ute i solen bland blommarna. Vilken frihet för Gud att slippa vara instängd i kyrkan! Nu kunde vi äntligen talas vid om allt som jag undrade över och ville berätta.

Kyrkan fyllde mig med så motstridiga känslor. Ord som vapenhus och vapensköldar var skrämmande. Och varför måste man hålla andan så länge varenda söndag? Det var orden "böj edra hjärtan" som jag hade missförstått. Jag trodde prästen sa "hög edra hjärtan" och drog alltid in andan och lyfte hjärtat så högt jag kunde under välsignelsen. Den där andtappan blev ju plågsam i längden och därför var det skönt att vi inte gick dit så ofta.

Konstigt nog tänkte jag aldrig på söndagsskolan som en kyrka. Den låg i missionshuset i grannbyn och jag var bara fem år när mamma började cykla med mig och min syster den långa vägen dit varenda söndag. Tant Karin hade varit förlamad och hade svårt att gå. Stillheten omkring henne i det ljusa rummet lyfte oss rakt in i berättelserna om Jesus. Hon gav mig ett poetiskt landskap som

vävdes in i mina drömmar som en egen inre värld.

Så blev mitt andliga liv en rörelse mellan uppror och stillhet. En ständig växling mellan behovet av att befria Gud från tyngande strukturer och en längtan efter att få dela samvaron i ljuset med andra. Jag behöver i den meningen kyrkan både som motstånd och medkraft. Ibland blir jag generad när jag tänker på hur mycket jag brottats med kyrkan, rutit och revolterat. Jag har bánt upp kyrkportar för att ge livsrum för sökande människor, dansat heta rituella danser i koren och flyttat bänkar och altarbord för att skapa genuina möten mellan människa och Gud.

Mindre högt har jag talat om den inre drivkraften i mitt uppror. Om varför jag gjorde rätten att få finnas och vara den jag är till en kamp med kyrkan. Egentligen handlade det inte om mig utan om min mamma. Det var hon som avvisades av kyrkan när hon råkade bli gravid med mig. Hon som redan var märkt av ett kroppsförakt på grund av sin egen mammas många kyrktagningar genom åren. Hennes kyrka måste jag befria mig ifrån. Men jag hade inte räknat med att kyrkan skulle befria mig.

Det kom helt oväntat under en gudstjänst i Vallamo kloster i Finland. Vi var en liten grupp journalister och teologer

som just avslutat ett arbete för Svenska kyrkans bekännelsekommitté. Vi hade samtalat i flera dagar om skuld och tillkortakommanden i människors liv, om falska skuld känslor och utanförskap. Vi hade frågat oss vad som händer i den självanklagande människan under syndabekännelsen i högmässan. Ber hon kanske rent av om förlåtelse för att hon finns? Och vad kan kyrkan göra för att liturgin ska befria istället för att förtrycka människor?

Jag stod med mina kamrater i sakristian i det ortodoxa klostret där vi skulle fira en enkel luthersk mässa. Vi stod i ring och kalken vandrade från den ena till den andra när jag plötsligt genomborrades av en skälvning. Min kropp började skaka som av ursinne. Det var vreden som trängde fram mitt i det heliga. När jag slöt ögonen hörde jag Jesus ryta i templet och rasande välla bord och pallar omkring sig. En rörelse i ringen påminde mig om kalken som nu räcktes fram emot mig. Jag öppnade ögonen och såg förbi prästen in i Jesu ögon och svarade nej till den kyrka som fråntagit mig och min mamma rätten att finnas och vara dem vi är. Nej till alla falska skuldbeläggningar och förminskningar av människor i Guds namn. Kalken gick vidare och gruppen avslutade mässan utan att lägga märke till jordskredet i mitt inre. Själv vacklade jag ut ur rummet och mötte en av munkarna med ett förflutet som vänsteraktivist i

Sverige. Han tittade frågande på mig. "Nu skulle jag behöva en välsignelse", sade jag. "Sätt dig ned så ordnar vi det", svarade munken.

Efter tumultet i sakristian har mitt förhållande till kyrkan förändrats. Det var mitt nej till det falska och förljugna som möjliggjorde motsatsen. Upproret gjorde mig delaktig i ett djupare inre sammanhang som jag lever med och relaterar till i vardagen. Jag tänker mig att kyrkan finns och verkar genom mig och andra samtidigt som den är oberoende av oss. Därför behöver vi kanske inte vara så bekymrade. Det är inte bara vi som har kyrkan. Det är också kyrkan som har oss.

Det är genom kyrkan i det fördolda som jag får tillit till förändringen i vår värld. Evigheten blir som vågbrytaren i tidens stormvirvlar. Bilder av världen kan slås sönder men det är födelsen som är det nya livets form. Min fråga handlar om hur jag ska leva för att inte stå i vägen för förnyelsen.

Under en retreat i Gallileen häromåret gjorde jag en lång vandring längs Genesarets sjö. Timme efter timme upp och ned för backarna i den ljumma försommarkvällen. Då tänkte jag på Jesus och lärjungarna som ständigt levde i uppbrott och rörelse. De var alltid på väg men också närvarande på ett

sällsamt sätt. I den livshållningen finns en nyckel till livet i den nya tiden: att leva inifrån, förenad och förankrad, öppen och närvarande. Problemet är bara att det är så annorlunda mot livet i samhället omkring oss. Utmaningen för mig är att inte glömma kontakten med insidan, att finna och överlåta mig åt mina värden och hålla ögonen på gäckande drivkrafter och motiv.

Jag vill heller inte glömma att det var kyrkan som genom tant Karin gav mig berättelserna och därmed kartan till en helig geografi. Hon förmedlade en känsla av förväntan som jag förbinder med kristen tradition. Undren kom så nära bland kaffeborden i missionshuset. Hon var som ett fönster mot himlen och rummet omkring henne en katedral.

Så vad är en kyrka i människors yttre och inre liv? Var går gränsen mellan det heliga rummet och våra egna livsrum? Jag fick ta spjärn mot en bild av kyrkan för att själv få rum. Det öppnade mig för en närvaro som inte låter sig begränsas till rum. Men jag behöver rummen, platserna och tingen för att minnas och återföras till det gemensamma. Det har lärt mig att det finns heliga rum och rum som blir heliga i möten mellan oss. Precis som det finns synliga och osynliga kyrkor.

Men vad vore kyrkan utan en förväntan om det helt oförutsedda? Det som osäkrar alla våra beskrivningar och prognoser. Vad är det nya som ännu inte tagit form?